

İÇ DENETİM

Bu Broşür, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri ve kamu idarelerinde uluslararası kabul görmüş standartlarda oluşturulmaya başlanan iç denetime ilişkin farkındalık yaratılması, iç denetim işlev ve yaklaşımının açık, anlaşılır ve bilinir kılınması ile Bakanlığımız İç Denetim Biriminin ve faaliyetlerinin tanıtılması amacıyla hazırlanmıştır.

T.C. MALİYE BAKANLIĞI
İç Denetim Birimi Başkanlığı

Maliye Bakanlığı Ek Hizmet Binası
Tunus Cad. No: 33 Kat: 3
06680 Çankaya / ANKARA
Tel : +90.312 417 91 21-22
Faks: +90.312 417 91 23
icdenetim@maliye.gov.tr
www.icdenetim.gov.tr
www.mbicdenetim.gov.tr

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile bu Kanun uyarınca çıkarılan ikincil ve üçüncül düzey düzenlemelerle, kamu idarelerinde uluslararası kabul görmüş standartlarda bir iç denetim sisteminin kurulması öngörülmüştür.

Yeni kamu mali yönetim ve kontrol sisteminin en önemli unsurlarından birisi olan iç denetim, iç kontrolün etkinliğinde ve kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasında, üst yönetime güvence ve danışmanlık hizmeti sağlanmasında çok önemli bir işlev üstlenmiştir.

Yönetime değer katan bir faaliyet olarak tasarlanan iç denetimle, kamuoyuna güvenilir bilgi aktarılması, yönetim ve denetimde uluslararası standartlara ve yaklaşımlara uyum sağlanması ve kamu hizmetlerinde etkinlik ve verimliliğin artırılması hedeflenmektedir.

İÇ DENETİM NEDİR?

5018 sayılı Kanunda iç denetim, “kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetleri” şeklinde tanımlanmıştır.

İç denetim faaliyetleri, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile malî işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş uluslararası standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.

İÇ DENETİMİN TEMEL ÖZELLİKLERİ NELERDİR

- Uluslararası Standartlara uygunluk
- Fonksiyonel Bağımsızlık
- Meslek İlkeleri
- Değer Katma
- Güvence Verme
- Kalite Güvencesi

İÇ DENETİMİN FARKI NEDİR?

- Geleneksel yöntemler yerine modern teknik ve araçlarla yürütülür.
- Risk esaslı olarak planlanır ve yürütülür.
- Yazılı kurallara ve evrensel standartlara sahiptir.
- Geçmiş değil gelecek odaklıdır.
- Stratejik önceliklere göre yürütülür.
- Sistemli ve sürekli.
- Nesnel güvence verir.
- Denetimin tüm türlerini kapsar.

İÇ DENETİMİN TEMEL YAKLAŞIMI NEDİR?

İç denetim;

- İşlemlerin mevzuata uygunluğunu aramaktan, idareyi geliştirme amacına,
- Hata arayıcılıktan, iyi uygulama örneklerini ortaya koymaya ve yaygınlaştırmaya,
- Uygunluk denetiminden, tüm denetim türlerini kapsayıcılığa,
- Geçmiş odaklıdan, gelecek odaklıya,
- Birey ve işlem odaklıdan, sistem ve süreçlere,
- Rutinden, risk bazlı denetime,

geçilmesine imkan vererek geleneksel uygulamalardan önemli ölçüde ayrılmaktadır.

İç denetim;

- Faaliyetlere güvence vermeyi,
- Objektif şekilde bilgi sağlamayı,

- Faaliyetlerin iyileştirilmesi ve sürekli geliştirilmesi yönünde
- öneri getirmeyi ve danışmanlık yapmayı

amaçlamaktadır.

İÇ DENETİM TÜRLERİ NELERDİR?

Uygunluk Denetimi: İdarelerin faaliyet ve işlemlerinin ilgili kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuata uygunluğunun denetimidir.

Sistem Denetimi: Denetlenen birimin faaliyetleri ile iç kontrol sisteminin; organizasyon yapısına katkı sağlayıcı bir yaklaşım ile analiz edilmesi, eksikliklerinin tespit edilmesi, kalite ve uygunluğunun araştırılması, kaynakların ve uygulanan yöntemlerin yeterliliğinin ölçülmesi suretiyle değerlendirilmesidir.

Performans Denetimi: Yönetimin bütün kademelerinde gerçekleştirilen faaliyet ve işlemlerin planlanması, uygulanması ve kontrolü aşamalarındaki etkililiğin, ekonomikliğin ve verimliliğin değerlendirilmesidir.

Mali Denetim: Gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerle ilişkin hesap ve işlemlerin doğruluğunun; mali sistem ve tabloların güvenilirliğinin değerlendirilmesidir.

Bilgi Teknolojisi Denetimi: Denetlenen birimin elektronik bilgi sistemlerinin sürekliliğinin ve güvenilirliğinin değerlendirilmesidir.

İÇ DENETÇİ KİMDİR?

5018 sayılı Kanunda Kamu idarelerinde iç denetimin iç denetçiler tarafından yürütüleceği öngörülmüştür. Kamu idarelerinde iç denetçi olarak atanabilmek için İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından verilen 'Kamu İç Denetçi Sertifikası'na sahip olmak zorunludur.

İç denetçi; kurumun amaçlarını gerçekleştirmesi, kaynaklarını etkili, ekonomik ve verimli kullanması yönünde profesyonel

bir yaklaşımla, yönetime danışmanlık ve güvence hizmetleri sağlayan sertifikalı bir meslek elemanıdır.

Görevinde bağımsız olan iç denetçiler, bu görevlerini yerine getirirken İç Denetim Koordinasyon Kurulu (İDKK) tarafından belirlenen ve uluslararası kabul görmüş denetim standartları ve meslek ilkelerine uyarlar.

İÇ DENETÇİNİN GÖREVLERİ NEDİR?

Kanunda iç denetçilerin görevleri aşağıdaki gibi sayılmıştır.

- Nesnel risk analizlerine dayanarak birimlerinin yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmek.
- Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak.
- Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapmak.
- Birimlerin harcamalarının, malî işlemlere ilişkin karar ve tasarruflarının, amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara ve performans programlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek.
- Malî yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak.
- Denetim sonuçları çerçevesinde iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmak.
- Denetim sırasında veya denetim sonuçlarına göre soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastlandığında, üst yöneticiye bildirmek.

İÇ DENETÇİNİN YETKİLERİ NELERDİR?

İç denetçi, sayılan görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olarak aşağıdaki yetkilere sahiptir:

- Denetim konusuyla ilgili elektronik ortamdakiler dahil her türlü bilgi, belge ve dokümanlar ile nakit, kıymetli evrak ve diğer varlıkların ibrazını ve gösterilmesini talep etmek.
- Denetlenen birim çalışanlarından, iç denetim faaliyetlerinin gereği olarak yardım almak, yazılı ve sözlü bilgi istemek.
- Denetim faaliyetinin gerektirdiği araç, gereç ve diğer imkanlardan yararlanmak.
- Denetimi engelleyici tutum, davranış ve hareketleri üst yöneticinin bilgisine intikal ettirmek.

İÇ DENETİM SÜRECİ NASILDIR?

İç denetim, aşağıda gösterilen süreçlere uygun olarak yürütülür.

1) Planlama

İç denetimde planlama süreci; denetim evreninin tanımlanması, denetim alanlarının belirlenmesi, risk kriterlerinin belirlenmesi ve risklerin derecelendirilmesi, denetim alanlarının öncelik sırasına konulması, denetim kaynaklarının tahsis edilmesi, iç denetim plan ve programının hazırlanması ve onaylanması aşamalarından oluşur.

2) Denetimin Yürütülmesi

Denetim faaliyeti ön çalışmayla başlar ve denetim amaçlarının belirlenmesi, bilgi toplama/ön araştırma ve açılış toplantısı safhalarından oluşur.

3) Denetimin Sonuçlandırılması ve Raporlama

Denetimin tamamlanması aşamasında yönetim ve görevlilerin katılımıyla bir kapanış toplantısı düzenlenir. Denetim sonucunda elde edilen bulgular ile yönetim ve görevlilerin görüş ve önerileri de dikkate alınarak denetim sonuçları

- raporlanır. Denetim faaliyetlerine ilişkin raporlama Kamu İç Denetim Raporlama Standartlarına göre yapılır.

İç denetçiler yaptıkları her türlü uygunluk, performans, mali, bilgi teknolojisi ve sistem denetimi faaliyetleri sonucunda denetim raporu, danışmanlık faaliyetleri kapsamında yapılan inceleme ve araştırmalar ile usulsüzlük ve yolsuzluk tespitine dair çalışmalar sonucunda ise inceleme raporu düzenlerler.

4) İzleme ve Değerlendirme

İç denetim faaliyeti sonucunda iç denetçi tarafından önerilen düzeltici işlem ve tavsiyeler, rapor ve eylem planlarında belirtilen süre içerisinde yerine getirilir. Rapor ve eylem planlarında belirtilen önlemlerin alınıp alınmadığı üst yönetici tarafından izlenir. Üst yönetici bu görevini İç Denetim Birimi aracılığıyla da yerine getirebilir.

Denetlenen birimlerce, raporlar üzerine yapılan işlemler veya işlem yapılmama gerekçeleri iç denetçiye bildirilmek üzere İç Denetim Birimine gönderilir.

MALİYE BAKANLIĞI İÇ DENETİM BİRİMİ

İç Denetim Birimi Başkanlığının Kurulması

- İç denetime ilişkin düzenlemeler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve bu Kanuna istinaden yürürlüğe konulan ikinci ve üçüncül düzey düzenlemelerde yer almıştır.

- 5018 sayılı Kanunda, doğrudan üst yöneticiye bağlı iç

denetim birimi başkanlıkları kurulabileceği hükme bağlanmıştır.

•Kanunun bu hükmü, İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 13'üncü maddesi ve İç Denetçi Atamalarında Uyulacak Esas ve Usuller Hakkında Tebliğ (Sıra No 1) gereğince, İç Denetim Biriminin kurulması ve başkanın görevlendirilmesine dair Müsteşarlık Makamının 24.04.2007 tarihli Onayı ve 2008 yılında Üst Yönetici ve iç denetçilerce imzalanan İç Denetim Birimi Yönergesi uyarınca Bakanlıkta İç Denetim Birimi Başkanlığı oluşturulmuştur.

•Bakanlık iç denetçi kadrosu 25 olup, Birimde halen Başkan dahil 10 iç denetçi görev yapmaktadır. Mevcut iç denetçilerin tamamı, Bakanlık merkez denetim elemanları arasından atanmıştır.

İç Denetim Biriminin Misyon ve Vizyonu

Misyonu: Denetimin uluslararası standartlara uygun, sistematik ve disiplinli bir yaklaşımla yürütülmesi suretiyle Bakanlık kurumsal yönetiminin etkinliğinin artırılmasına, amaç ve hedeflerine ulaşmasına ve hesap verebilirliğine katkı yapmak, nesnel güvence vermek ve danışmanlık sağlamaktır.

Vizyonu: Mesleki etik değerlere, ulusal ve evrensel mesleki standartlara uygun modern denetim sisteminin kamu idarelerinde yerleşmesine ve gelişmesine öncü olmak, kurumun amaç ve hedeflerine ulaşmasına en üst düzeyde katkı sağlamak ve bu yönde yönetime değer katmaktır.

İÇ DENETİM BİRİMİNİN FAALİYETLERİ

Risk esaslı plan ve programlara dayalı olarak Bakanlık merkez ve taşra birimlerinde yapılan iç denetim faaliyetlerden bazıları aşağıda gösterilmiştir.

Denetim Faaliyetleri:

Müdafaa ve Takip İşlemleri
Taşınmaz Satış İşlemleri
Ecrimisil İşlemleri

- Bütçe, İhale, Satınalma ve Ulaştırma İşleri
- Özlük İşlemleri (Maaş, Tedavi, Personel, Disiplin ve Sicil İşlemleri)
- Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Reformuna İlişkin Faaliyetler
- Ön Mali Kontrol faaliyetleri
- İktisadi ve Mali Araştırmalar Projesi Denetimi

İnceleme Faaliyetleri:

- Hazine Taşınmazlarının Değer Tespiti
- Muhasebe Birimlerin Yapısı ve İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesi
- Birimlerin Hizmet Sunumu ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi
- İç Kontrol Çalışmalarının Değerlendirilmesi
- Ön Mali Kontrol Faaliyetleri

Danışmanlık Faaliyetleri:

- Kamuda Taşıt Kullanımı
- Hazineye Ait Taşınmazların Teşvik Amacıyla Tahsisinde Uygulama Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneri Geliştirilmesi
- Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün Yeniden Yapılandırılması

İÇ DENETİM BİRİMİ HAKKINDA BİLİNMESİ GEREKENLER

- İç Denetim Birimi doğrudan Müsteşara bağlı olmakla birlikte, yönetimden farklı bir işleve sahip olması nedeniyle Bakanlığın diğer birimleriyle hiyerarşik olarak ast-üst ilişkisi içinde değildir.

- İç Denetim birimi, konusu suç teşkil eden ihbar ve şikayetleri soruşturan bir birim değildir. Ancak, görev alanında risklerin değerlendirilmesi, suiistimallerin önlenmesi çerçevesinde gerekli incelemeler ile Üst Yöneticinin talebi halinde, Standartlar ve İç Denetim Koordinasyon Kurulunun belirlediği sınırlar dahilinde ihbar ve şikayet konularında incelemelerde bulunabilir. İnceleme ve denetimler sırasında konusu suç teşkil eden eylemler, soruşturulmak üzere Üst Yöneticiye bildirilir.
- İç Denetim Birimi, teftiş, soruşturma ve kurum dışı denetim faaliyetlerini yürüten diğer birimlere rakip olmadığı gibi, bu birimlerle, suiistimallerin önlenmesi, suç teşkil eden fiillerle ilgili belge ve bilgi sağlanmasında işbirliği yapar.
- İç denetim faaliyetlerinin standartlara uygunluğu ve kalitesinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi söz konusu olduğundan, denetim faaliyetleri ve denetçiler hakkındaki şikayet ve yorumların Birim Başkanlığına ve İç Denetim Koordinasyon Kuruluna iletilmesi imkanı vardır.

İÇ DENETİME İLİŞKİN DÜZENLEMELER

I. Düzey Mevzuat

1. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun ilgili maddeleri
2. 5436 sayılı Kanunun ilgili maddeleri

II. İkinci Düzey Mevzuat

1. İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

2. İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliği
3. İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

III. Üçüncül Düzey Mevzuat

1. Üst Yönetici Rehberi
2. Kamu İç Denetim Standartları
3. Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kuralları
4. Kamu İç Denetim Birim Yönergesi
5. Kamu İç Denetim Raporlama Standartları
6. Birden Fazla Kamu İdaresi İç Denetçilerinin Ortak Çalışma Esas ve Usulleri
7. Kamu İç Denetçi Sertifikasının Derecelendirilmesine İlişkin Esas ve Usuller
8. Kamu İç Denetim Planı ve Programı Hazırlama Rehberi
9. Kamu İç Denetiminde Risk Değerlendirme Rehberi
10. Kamu İç Denetim Strateji Belgesi(2008-2010)
11. Kamu İç Denetçilerinin Mesleki Kıdemlerinin Belirlenmesine İlişkin Esas ve Usuller
12. Kamu İç Denetim Rehberi
13. Kamu İç Denetim Terimleri Sözlüğü
14. Kamu İç Denetçi Sertifikasının İptaline İlişkin Esas ve Usuller
15. İç Denetçi Atamalarında Uyulacak Esas ve Usuller Hakkında Tebliğ (Sıra No:1)
16. İç Denetçi Atamalarında Uyulacak Esas ve Usuller Hakkında Tebliğ (Sıra No :2)
17. İç Denetçi Adaylarının Belirlenmesinde Uyulacak Esas ve Usuller Hakkında Tebliğ (Sıra No:3)

Adres ve İletişim Bilgileri

Maliye Bakanlığı Ek Hizmet Binası
Tunus Cad. No: 33 Kat: 3
06680 Çankaya / ANKARA
Tel: +90.312 417 91 21-22
Faks: +90.312 417 91 23
icdenetim@maliye.gov.tr
www.icdenetim.gov.tr
www.mbicdenetim.gov.tr